

ŠOLSKO SVETOVALNO DELO,
letnik XXIII,
številka 2-3
Ljubljana 2019
ISSN 1318-8267

Uredništvo:
dr. Brigita Rutar, (odgovorna urednica)
mag. Tanja Bezić
mag. Cvetka Bizjak
dr. Petra Gregorčič Mrvar
mag. Tamara Malešević
Urška Margan
Tina Pirc
dr. Milko Poštrak
dr. Tomaž Vec
Marina Vidmar

Urednica založbe:
Simona Vozelj

Jezikovni pregled:
Mira Turk Škraba

Prevod povzetkov v angleščini:
Ensitra prevajanje, Brigita Vogrinec s.p.

Oblikovanje:
Suzana Kogoj

Računalniški prelom:
Design Demšar d. o. o.

Tisk:
Para d. o. o.

Naklada:
580 izvodov

Izdajatelj in založnik:
Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Predstavniki:
dr. Vinko Logaj

Naročila:
Zavod RS za šolstvo – Založba,
Poljanska cesta 28,
1000 Ljubljana
faks: 01/30 05 199
e-pošta: zalozba@zrss.si

Letna naročnina (3 številke): 31,00 € za šole in druge ustanove; 23,25 € za individualne naročnike; 12,00 € za dijake, študente, upokojence; cena posamezne številke v prosti prodaji je 11,00 EUR. V cenah je vključen DDV.

Revija je vpisana v evidenco javnih glasil, ki jo vodi Ministrstvo za kulturo, pod zaporedno številko 576.

© Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2019

Vse pravice pridržane. Brez založnikovega pisnega dovoljenja ni dovoljeno nobenega dela revije na kakršenkoli način reproducirati, kopirati ali kako drugače razširjati. Ta prepoved se nanaša tako na mehanske oblike reprodukcije (fotokopiranje) kot na elektronske (snemanje ali prepisovanje na kakršenkoli pomnilniški medij) medijske oblike reprodukcije.

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Spoštovane bralke in bralci,

tokrat smo vam poslali **revijo brez zaščitne folije**. Za to smo se odločili po premisleku zaradi škode, ki jo le-ta povzroča. Na leto namreč razpošljemo prek **14.000** izvodov revij, zavitih v folijo.

Zavedamo se, da se nezaščiten revija lahko pri dostavi poškoduje, pa vendar se nam to zdi sprejemljivo v primerjavi s škodo, ki jo 14.000 zaščitnih folij povzroča okolju.

Upamo, da boste našo odločitev sprejeli z razumevanjem.

Na e-naslovu zalozba@zrss.si bomo veseli vašega odziva.

Varna

telesna in čustvena navezanost na starše je za otroka izredno pomembna in je temelj vseh poznejših odnosov. Pozitiven čustveni stik, sprejemanje

in čustvena bližina v otroštvu so temelji, na katerih se oblikujejo iskreni medčloveški odnosi in zdrav osebni razvoj. Navezanost se kaže kot stabilen vedenjski vzorec, ki otroku zagotavlja bližino odraslega in ga ščiti pred raznovrstnimi nevarnostmi. Odnos navezanosti vzpostavljata tako odrasli kot otrok, vsak s svojimi zmožnostmi in potrebami. Ključno pa je, kako odrasli zadovoljujejo otrokove potrebe, predvsem potrebo po telesnem in čustvenem stiku. Zanimarjen otrok doživlja velike čustvene stiske, ki se v mladostništvu lahko izrazijo na najrazličnejše načine od motenj hranjenja, motenj vedenja, učnih težav do različnih oblik zasvojenosti, depresivnosti, fobij.

Kako izjemno pomembna je čustvena varnost v odraščanju, lepo osvetljuje Katarina Kompan Erzar v vodilni temi te številke. Pri tem izhaja iz novih spoznanj polivagalne teorije avtorja Stephena Porgesa in raziskav nevroznanstvenika Daniela Siegla. Avtorica predstavlja socialni krogotok kot najbolj primeren način odzivanja človeka na dražljaje iz okolja in izpostavlja, kako je pomembno, da uravnavajo te dražljaje odrasle osebe, ki so otroku ali mladostniku naklonjeni. Na ta način odrasli vzpostavijo varen prostor, kjer je mogoče socialno in čustveno učenje v pravem pomenu besede.

Krepitev duševnega zdravja otrok in mladostnikov je ena od pomembnih nalog šole, za katero pa žal v vsakodnevnem hitenju po uresničevanju ciljev iz učnih načrtov in preslabi usposobljenosti učiteljev za te vsebine običajno zmanjka časa. Večkrat bi se morali spomniti na citat Carla Gustava Junga, da je

»kurikulum nujnost, toda toplina je življenjsko potrebna rožam in otrokovi duši za njuno rast« (v Peklaj in Pečjak, Psihosocialni odnosi v šoli, 2015). Učitelji s svojim odnosom do učencev dolgoročno vplivajo na njihovo uspešnost v šoli in življenju. Prav tako lahko z različnimi dejavnostmi vplivajo na razvijanje pozitivne samopodobe, ustrezne komunikacije, odnosnih spretnosti in osebnostne čvrstosti ter v končni fazi dobrega duševnega zdravja mladostnikov. Program To sem jaz, ki je nastal že daljnega leta 2001 in je izšel v obliki priročnika leta 2011 v okviru Nacionalnega inštituta za javno zdravje, daje dobre rezultate z vidika razvijanja socialnih in čustvenih veščin učencev. Evalvacija je pokazala vrsto pozitivnih učinkov od spremembe razrednega vzdušja do boljših odnosov med učenci. Učenci so se naučili različnih strategij spoprijemanja s problemi v medosebnih odnosih, postali so bolj povezani in sodelovalni, pripravljeni sprejemati tudi vrstnike, ki so bili sicer izločeni. Več si lahko preberete v članku avtorjev tega programa.

Monika Merhar se je lotila pregleda objavljenih člankov v prvih dvajsetih letih izhajanja naše revije in ugotovila, da je bilo objavljenih 529 člankov, med katerimi so jih največ prispevali psihologi (211), pedagogi (127) in potem sledijo še vsi drugi profili. Avtorica te podatke povezuje s podatki o zaposlovanju različnih profilov svetovalnih delavcev. Zanimiv je tudi podatek, da so v prvih desetih letih izhajanja največ člankov napisali osnovnošolski svetovalni delavci, v zadnjem obdobju pa avtorji, ki niso zaposleni v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Raziskava Mateje Ozvaldič je pokazala, da pedagogi zelo visoko ocenjujejo lastno kompetentnost za delo v šolski svetovalni službi. Raziskavo je izvedla s pomočjo anketnega vprašalnika in se pri tem naslonila na petstopenjski kompetenčni model pedagogov po Staničiču. Raziskovalec jih razvrsti na osebne, razvojne, strokovne, medosebne in akcijske. Kasneje so jim dodali še kompetenco evropske dimenzije izobraževanja. Avtorica je ugotovila, da so pedagogi pripisali najvišjo oceno osebnim kompetencam, najnižjo pa razvojnim kompetencam in kompetencam evropske dimenzije. Poudarja, da je za razvoj kompetentnosti pedagogov poleg njih samih pomembna tudi podpora šolske politike in koncept dela tako na ravni sistema kot na ravni vsake šole.

Pri pisanju poročil o otrocih s posebnimi potrebami je priporočljivo slediti smernicam in napotkom, ki jih v svojem prispevku sistematično in pregledno predstavlja Branka Jurišič. Kot navaja, je treba pred začetkom razmisliti o ključnih vprašanjih, kot npr. kaj želimo sporočiti, komu je namenjeno poročilo in kateri podatki ga podpirajo. Končni cilj vsakega poročila je pomoč otroku pri premagovanju težav, ki mu jo morajo zagotavljati tako pedagoški delavci kot starši.

Prehod mladih iz šole na trg dela je pomembna prelomnica v življenju posameznika. Zaposlitev pomeni redne prihodke, vključenost v družbo in občutek lastne vrednosti, da lahko človek poskrbi za svoje potrebe. V zadnjih desetletjih je opazen trend podaljševanja izobraževanja, ki pomeni nekakšen socialni korektiv. Vendar ima takšen trend tudi negativne posledice. Mladi se zaposlujejo čedalje kasneje in si kasneje ustvarjajo družine. Še posebno težko se zaposlijo mladi s posebnimi potrebami. Veliko jih ostane doma na plečih staršev in družbe. Prav zato je posebno dobrodošel projekt Prehod mladih, ki skrbi za socialno vključenost mladih s posebnimi potrebami in služi kot vmesnik med šolo in trgom dela. Izvajalci projekta, ki je opisan v članku Maje Zovko Stele in kolegov, opozarjajo na potrebnost sistemske ureditve tega problema.

Socialna vključenost otrok priseljencev je eden ključnih dejavnikov za njihovo psihosocialno dobrobit v novem okolju, njihovo učno uspešnost in v nadaljevanju uspešnost na trgu dela. Za razvoj relacijskega vidika socialne vključenosti je ključni dejavnik občutek pripadanja. V prispevku Mateje Štirin in

Anje Podlesek predstavljamo rezultate evalvacije s predlogi za nadaljnje delo z otroki priseljenci, pri čemer so izpostavljene prednostne naloge: vzpostavitev in krepitev partnerstev med otroki, šolskim osebjem, starši in lokalnimi skupnostmi ter usposabljanje in izobraževanje strokovnih delavcev.

V rubriko poročil smo umestili tri prispevke. Saša Bogataj Suljanović piše, kako se povezujejo svetovalne delavke iz šol v Škofji Loki v okviru lokalne akcijske skupine. Njihovo prostovoljno in vse pohvale vredno delo je omogočiti otrokom, mladostnikom in njihovim staršem možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa. Izvajajo športnorekreativne dejavnosti za otroke, ob sobotah organizirajo družinsko rekreacijo in predavanja za starše. Obenem poskrbijo tudi za svojo strokovno rast.

Mojca Juriševič predstavlja delovanje Društva psihologov Slovenije in še posebej njegovo sekcijo za vzgojo in izobraževanje. Kot piše, so aktivnosti društva mnogovrstne in segajo na različna področja psihološke stroke. V letu 2019 so prizadevanja društva usmerjena predvsem v organizacijo 8. kongresa ter v sprejetje zakona o psihološki dejavnosti.

V članku Andreja Gregorača pa si lahko preberemo, kako so se v intervizijske skupine povezali strokovni delavci Vzgojnega zavoda Kranj in svetovalni delavci kranjskih osnovnih šol. Avtor poudarja, da je takšno sistemsko povezovanje institucij v lokalnem okolju zelo koristno pri prepoznavanju in strokovni obravnavi medvrstniškega nasilja in drugih rizičnih vedenj na šolah.

Dragi bralci in bralke, ob prebiranju tokratne dvojne številke revije vam želim veliko dobrih strokovnih razmislekov.

Brigita Rupar,
odgovorna urednica

